

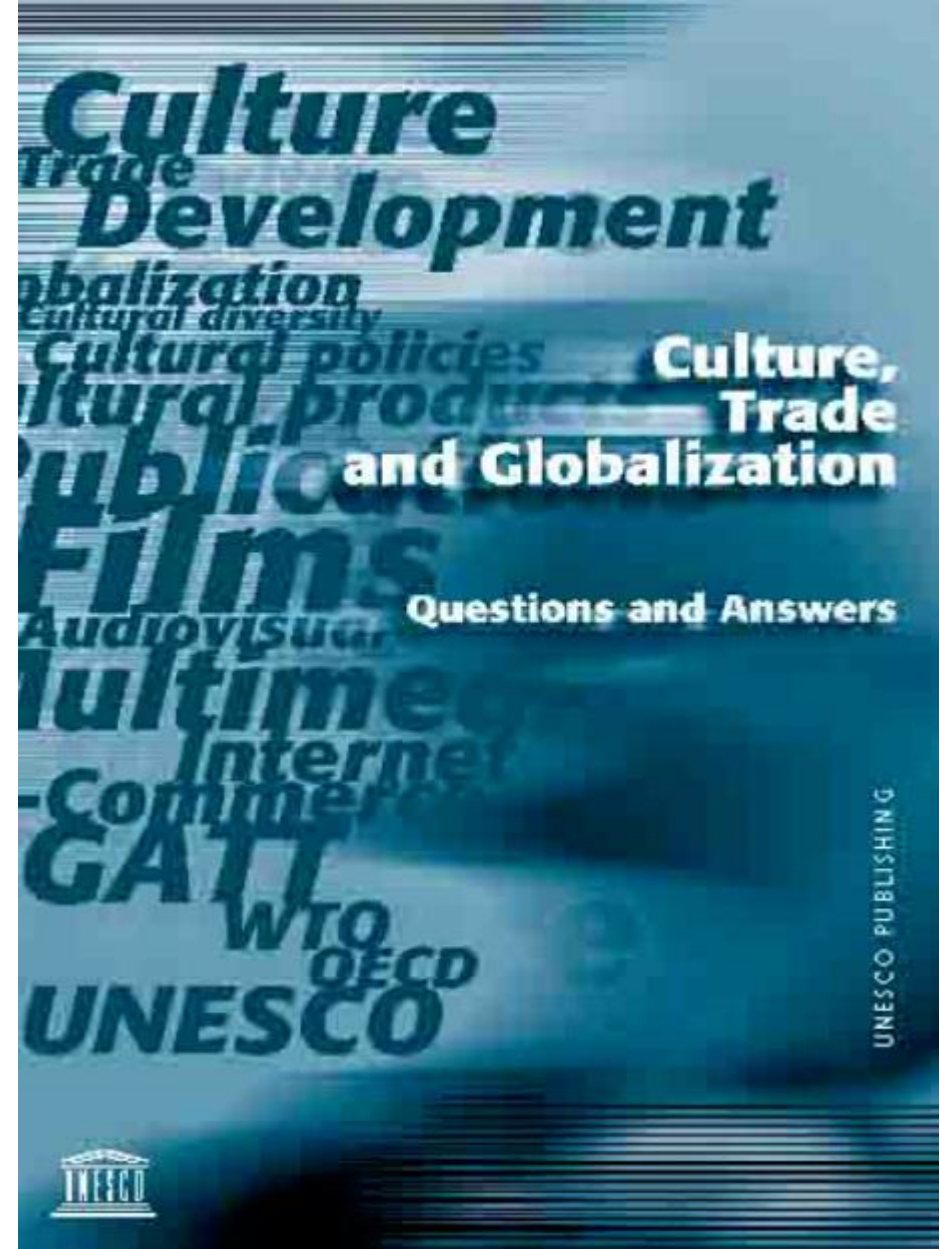
2

(KÜRESELLEŞME ve KÜLTÜR)

ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK

- Küreselleşme
- Küreselleşme ve Kültürel Etkileşim
- Çokkültürlülük

Küreselleşme

Küreselleşme olgusunun en yalın şekli ile tanımı; uzak ile yakın mekanlar arasındaki mesafe göz ardı edilerek, *ülkelerin ve insanların birbirine yakınlaşması ve birbirleri ile ekonomik ve sosyal etkileşim halinde bulunmaları* olarak ifade edilebilir (Kıvılcım, 2013).

Küreselleşmeye ilişkin birçok tanım yapılsa da; öz olarak, “*ülkeler ve kentler arasındaki etkileşimin artarak ekonomik, sosyal ve siyasal açıdan etkileşim*” olarak tanımlanabilir.

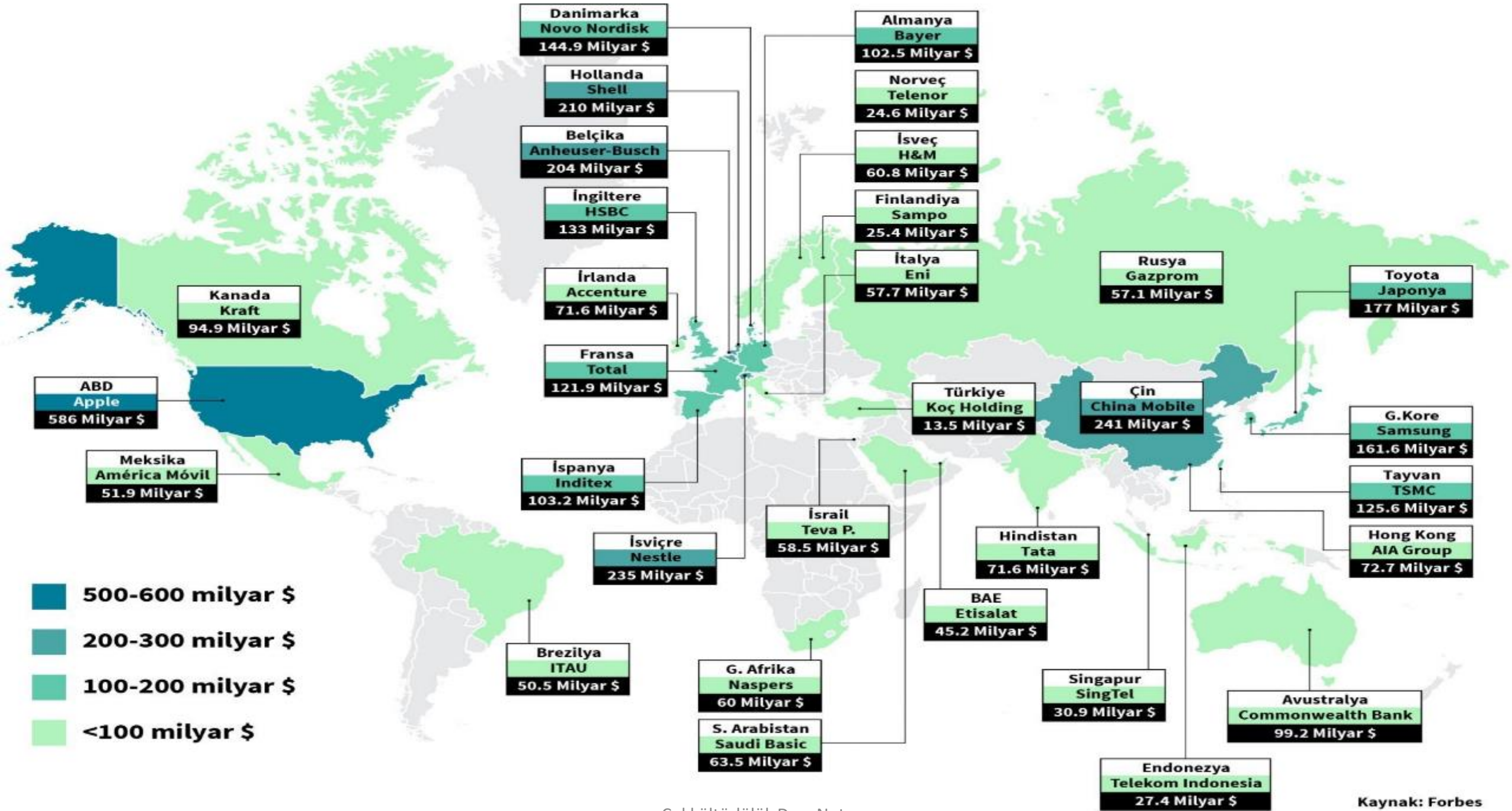
Endüstri devriminden bugüne küreselleşme faaliyeti her geçen gün artarak devam eden bir oluşumdur. İnsan toplulukları her zaman hareket halinde olmuştur (Haviland, vd., 2008, 794). Günümüzde, *ulaşım araçlarının hızla gelişmesi ve toplumların etkileşimiyle dünya iç içe geçmiş ülkeler* olarak kabul edilmektedir.

Özellikle 21. yüzyıl, farklı ülke ve kıtalarda bulunan insanların, aynı yemeği yedikleri, aynı kahveyi içtikleri, aynı gazeteleri okuyup benzer kültürel faaliyetleri takip ettiği tek bir dünya kültürünün oluştuğu bir dönemdir.

Kısaca “küreselleşme” olarak tanımlanan bu durum, yerellik ve kültüre özgülüğü farklı bir hale getirmekte bu nedenle dünyada farklı gruplar tarafından farklı tepkiler görmüştür.

Küreselleşmenin tanımında önemli olan unsur; *lokal düzeyde alınan kararların, izlenen politikaların sınırlar ötesine geçerek, diğer uluslara ulaşabilmesi* ve onları etkileyebilecek güce sahip olmasıdır (Kıvılcım, 2013).

Küreselleşme, *yerelliklerin (yerel kültürel formlar, siyasi biçimi, ekonomik biçimi vb.) ortadan kalktığı* ya da önemli ölçüde sınırlı kaldığı, buna karşın küresel ölçekli büyük sermaye güçlerinin, ulaşım, ekonomik ve siyasal sistemlerle birlikte tüm gezegene yayılması ve askeri güç üzerinden tüm dünyanın kontrol edilmesi olarak tanımlanabilir.

Serbest piyasa güçleri tarafından dünyaya dayatılan bu tür sermaye ve güç eksenli yapıya karşı, yerel kimliği, geleneği, kültürü ve toplumsal aidiyetini sürdürmek isteyen birey ve toplumlar, küreselleşme olgusuna oldukça mesafeli durmaktadırlar. Özellikle geleneksel kültürel yaşam formunu sürdürmek isteyen toplumlar, küreselleşmeyi, kültürel değerlerini tehdit eden bir *'kör yutak'* ya da *'kara delik'* olarak görerek, karşı çıkmaktadırlar.

Küreselleşmenin tanımını gibi tam olarak ne zaman başladığını belirlemek (tarihi, sosyal ve kültürel nedenlerden dolayı) oldukça güçtür. Tarihsel süreçte küreselleşme, bazı dönemlerde hız kazanırken bazı dönemlerde duraklama noktasına gelmiştir.

Tarih öncesi dönemde de toplumlar birbirleriyle etkileşim halinde yaşamaktaydı. Buna karşın küreselleşme özellikle endüstri devrimiyle birlikte mal ve hizmetlerde artış ve teknik ve bilimsel faaliyetlerdeki gelişmelerle kendini gösteren bir faaliyettir (Elçin, 2012).

Küreselleşme, zaman ve mekan sıkışmasını üreten ve dünyayı büyük bir köy haline getiren çok boyutlu bir olgudur. Küreselleşmenin mekânsal dokuları ve kültürleri nasıl etkileyip şekillendirdiği tam da coğrafyanın (kültür-mekan-küreselleşme) temel konularındandır. *Küreselleşmeye karşı ileri sürülen tepkiler şu şekilde sıralanabilir:*

Küreselleşme, yerellikler için en büyük tehdittir. Ulus aşırı şirketler karşısında, yerel üreticilerin zayıf kalması ve yok olması

- Küreselleşme, güçlü ulus ve emperyal devletlerin dayattığı çok boyutlu bir sistemdir. Başka bir ifadeyle, güçlü devletlerin kendi siyasal ve ekonomik programlarını dayatmak adına inşa edilen çok boyutlu bir yapıdır.
- Küreselleşme, gelişmiş ülkeler için iyi bir sistem, aynı zamanda güçlü bir kazanımken; gelişmekte olan ülkeler içinse büyük oranda dışa bağımlılığın arttığı dışa bağımlı (dış pazar) ve tüketici olma durumu söz konusudur.
- Küreselleşme, yerel kültürel faaliyetlerin devamlılığı açısından ciddi bir tehdittir.

Küreselleşme ve Kültürel Etkileşim

Küreselleşme, bir yerde ortaya çıkan bir gelişmenin o bölgenin sınırlarını aşp, başka ülkelerde ve bölgelere ulaşması ve varlığını göstermesidir.

Küreselleşme kavramı, güzel bir fikir olarak düşünülse de, etkileşime girdiği toplumun kültürel özelliklerini de değiştirir.

Küreselleşme, günümüzde en çok siyasi etkileşimlerle kendini gösterir daha sonra ekonomik, sosyal ve kültürel yaşama dahil olur.

Küreselleşme, '*çok uluslu şirketler*' olarak tanımlanan güçlü sermayeye sahip/kapitalist firmalar tarafından yerel kültürle tanışarak etkileşimi gerçekleştirir. Çokuluslu şirketler, bir ülke için istihdam kaynağı ve ekonomiye katkı sağlasa da yerel kültürel değerlerle oluşmuş toplumlarda önemli kayıplara neden olur ve dolayısıyla tepkiler görmektedir.

Küreselleşme, siyasi etkileşimlere bağlı olarak, [ekonomik çıkarıya göre] üretilebilen çeşitli gerekçelerle, ülkelerde iç çatışma ve dolayısıyla zorunlu göç eylemlerine de neden olabilmektedir.

Farklı kültürler arasında etkileşim alanı açan küreselleşme, kültürlerarası çatışmaları da tetiklemektedir. Batı tarafından, Rusya'ya karşı desteklenen Afgan mücahitlerin zamanla Taliban grup tarafından ve farklı bir rejim ve kültürel değerlerine yönelik taleplerini hayata geçirmek için Batı'yla çatışmaya başlamaları tipik bir örnektir. 1990'larda iktidara gelen Taliban, geleneksel İslam Cumhuriyeti rejimini hayata geçirme çabasına girmiştir.

Sonuç

Küreselleşme ve kültür kavramları birbirini etkileyen iki kavramdır. Küreselleşme, bir ülkeden çıkan bir kavram, düşünce veya ürünün yerellikten çıkarak, başka grupları, ülkeleri ve hatta tüm dünyayı etkisi altına alması ve toplumsal ölçekte bir değişim ve dönüşüme alan açmasıdır.

Küreselleşme, mekânsal dokunun değişmesini etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Özellikle kapitalist sisteme angaje olmuş toplumlarda en büyük küresel oluşumlar iş merkezleri, AVM'ler, tüketim araçlarının satıldığı hipermarketler ve ağ sistemleri olarak düşünülebilir.

Küreselleşme, yerel toplumlar tarafından zaman zaman tehdit olarak görülse de, bulunduğu ülkede ekonomik, siyasi ve teknik gelişmeleri de beraberinde getiren bir «yapı» olarak da düşünülmektedir.